

BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARI INTELEKTINI SHAKLLANTIRISH VA IQTIDORINI NAMOYON QILISHGA DOIR TEXNOLOGIYALAR

Ibragimova Dildora Inomjonovna

Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Boshlang'ich ta'lim fakulteti o'qituvchisi
dildoraibragimova1989@gmail.com

Mirzanazarova Gulhayo Murodjon qizi

Boshlang'ich ta'lim fakulteti 4-bosqich talabasi
<https://doi.org/10.5281/zenodo.7971129>

Annotatsiya. Ushbu maqolada boshlang'ich sinflarda o'quvchilar iqtidorini namoyon qilishga doir texnologiyalar, ularning intellektini shakllantirish usullari haqida so'z boradi. Bu borada o'quvchilar bilan yakka tartibda va guruhlarda ishlash, o'quvchilarni qiziqishlariga qarab yo'naltirish muhim ahamiyatga ega. O'quvchi shaxsini shakllantirishda boshlang'ich sinf o'qituvchisining izlanuvchanligi, talabchanligi, ijodkorligi va, albatta, adolatlilik katta ahamiyat kasb etadi. Har bir bolada nimagadir qiziqish, iqtidor bo'ladi, buni ro'yobga chiqarish va rivojlantirish bolaning ota-onasi va uning o'qituvchi bog'liq bo'ladi.

Kalit so'zlar: Iqtidor, intellektni shakllantirish, iqtidorni rivojlantirish texnologiyalari, boshlang'ich sinflarda iqtidorni aniqlash usullari, o'quvchi iqtidorini aniqlashda zamonaviy texnologiyalarning ahamiyati, ijodiy rolli o'yinlar, intellektni rivojlantirishga qaratilgan zamonaviy usullar va ularning natijalari.

TECHNOLOGIES FOR THE FORMATION OF INTELLIGENCE AND THE MANIFESTATION OF TALENT OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Abstract. This article talks about the technology to show all the talents of students in primary grades, the formation of their intelligence. In this regard it is important to work with students individually and in groups, to guide them in one direction depending on what they are more interested in, creativity and of course, fairness are of great importance.

Key words: Talent, intelligence formation, talent formation technologies, methods of identifying talent in elementary grades, the importance of modern technologies in determining the student's talent, creative role-playing games, modern methods aimed at developing intelligence and their results.

ТЕХНОЛОГИИ ФОРМИРОВАНИЯ ИНТЕЛЛЕКТА И ПРОЯВЛЕНИЯ ТАЛАНТА МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ

Аннотация. В данной статье рассказывается о технологиях проявления таланта учащихся начальных классов, о методах формирования их интеллекта. В связи с этим важно работать со школьниками индивидуально и в группах, ориентировать учащихся в соответствии с их интересами. Большое значение в формировании личности ученика имеет любознательность, требовательность, творческий подход и, конечно же, справедливость учителя начальных классов. В каждом ребенке есть интерес, талант, реализация и развитие которого зависит от родителей ребенка и его учителя.

Ключевые слова: Талантливость, формирование интеллекта, технологии развития талантов, методика выявления одаренности в начальных классах, значение современных технологий в определении одаренности школьника, творческие ролевые игры, современные методики, направленные на развитие интеллекта и их результаты.

Mavzuning dolzarbligi

Bugungi yangilangan O'zbekiston va yangilanayotgan ta'lim tizimi davrida boshlang'ich ta'lim sohasiga ham ko'plab o'zgarishlar joriy qilindi. Jumladan, yangi o'quv darsliklar, zamonaviy texnologiyalar, o'quvchilarni fikrlashga undovchi yangi mavzular to'plami shular jumlasidandir. Bularning barchasi, albatta, kelajak avlodning bizdan ko'ra talabchan, yangilikka intiluvchan, fikrini erkin bayon eta oladigan va ularni har tomonlama intellektual rivojlantirishga qaratilgandir. Bu vazifalarni amalga oshirishda boshlang'ich sinf o'qituvchilarning roli va ahamiyati juda kattadir. Xususan, bolaning ota-onasi payqamagan iqtidorini albatta boshlang'ich sinf o'qituvchisi sezadi va uning shu iqtidorini rivojlantirishga bor say-harakati bilan kirishadi.

Iqtidorli bolalar turli qiziqishlari bilan ajralib turadi. Bu bir vaqtning o'zida bir nechta faoliyat bilan mashg'ul bo'lish tendentsiyasini keltirib chiqaradi. Shu sabab ular uchun g'ayrat va pragmatizm o'rtasidagi muvozanatni topish qiyin. Bunday muvozanatga amaliy tajriba va boshqalarning do'stona munosabati bilan erishiladi. U yaxshi samaradorlikni, ustuvorlik madaniyatini va maqsadlarni belgilashni o'z ichiga olishi kerak.

Iqtidor – bu hayot davomida rivojlanadigan psixikaning tizimli sifati bo'lib, u odamning boshqa odamlarga nisbatan bir yoki bir nechta faoliyat turlarida yuqori, ajoyib natijalarga erishish imkoniyatini belgilaydi. O'quvchilar iqtidorini aniqlash uchun turli bellashuvlar, fan olimpiadalar quyidagi tartibda o'tkaziladi.

Fan olimpiadalari	Yiliga 1 marta
Maktab o'quvchilarining yutuqlari konferentsiyasi	Yiliga 1 marta
Mavzu haftalari	Yillik rejaga muvofiq
Iqtidorli bolalar bilan ishlash tajribasidan o'qituvchilarning ijodiy hisobotlari.	o'qituvchilar kengashi
Ichki nazorat.	Yillik rejaga muvofiq
To'garaklar va sport seksiyalarining ijodiy hisobotlari.	Yiliga 1 marta
Tematik tanlovlar, ko'rgazmalar.	Yillik rejaga muvofiq

Bulardan tashqari o'qituvchi tomonidan sinfdan tashqari to'garaklarda bellashuvli topshiriqlar berilishi o'quvchilarida jamoa bo'lib ishlash, hamkorlik, raqobat, tezkorlik hamda muloqotga kirishish ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi.

Intellekt - (lotincha “intellec” — bilish, tushunish, idrok qilish) — insonning aqliy qobiliyati; hayotni, atrof-muhitni ongda aynan aks ettirish va o'zgartirish, fikrlash, o'qish-o'rganish, dunyoni bilish va ijtimoiy tajribani qabul qilish qobiliyati, turli masalalarni hal qilish, bir qarorga kelish, oqilona ish tutish, voqea-hodisalarni oldindan ko'ra bilish layoqati. Intellekt tarkibiga idrok qilish, xotirlash, fikr yuritish, so'zlash va h.k. psixik jarayonlar kiradi. Intellektning rivojlanishi tug'ma iste'dod, miya imkoniyatlari, jo'shqin faoliyat, hayotiy tajriba kabi ijtimoiy omillarga bog'liq. Intellekt saviyasi, darajasi inson faoliyatining natijalariga, shuningdek, psixologik testlarga qarab ham belgilanadi [1].

Sinfda iqtidorli bolalar bilan ishlash. Differensial yondashuv, darsda zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarning bilim faolligini oshirish, fan bo'yicha bilimlarini kengaytirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratadi. Ularning intellektual salohiyatini rivojlantirish uchun muammoli ta'lim va loyiha faoliyati kabi ta'lim texnologiyalaridan faol foydalanilmoqda. va ijodiy salohiyat. Ushbu texnologiyalardan foydalanish ta'limni faollashtirishga yordam beradi, unga izlanish, ijodiy xarakter beradi va shu tariqa o'quvchilarning bilish faoliyatini tashkil etishda tashabbuskorlikni beradi. Loyiha ustida ishlashda har bir o'quvchi faol bo'lib, umumiy ishga hissa qo'shadi. yakuniy natija uchun mas'ul bo'ladi, bir-biri bilan muloqot qilishdan va loyiha topshirig'ini birgalikda bajarishdan o'ziga bo'lgan ishonch tuyg'usidan zavqlanadi. Shunday qilib, talabalar tadqiqot va muloqot qobiliyatlarini rivojlantiradilar.

Iqtidorli bolalar bilan sinfdan tashqari ishlar. O'quv jarayonidagi o'quv materialining zamonaviy to'yinganligi munosabati bilan, ijodiy va intellektual qobiliyatlarni to'liq takomillashtirish uchun sharoit yaratish faqat sinfda mumkin emas. Qo'shimcha ta'lim bu muammoni hal qilishga yordam beradi. Qo'shimcha ta'lim tizimi barcha imkoniyatlarga ega. bolalarning individual xususiyatlari va manfaatlarini hisobga olgan holda, o'qitish imkoniyati O'qitish mazmuni va usullari bolalarning intellektual rivojlanishiga yo'naltirilgan (profil) uchun mo'ljallangan, bu bizga qo'shimcha ta'lim o'qituvchisi faoliyatini to'g'rilash imkonini beradi. bolaning ehtiyojlariga, shuningdek, uning o'ziga xos imkoniyatlariga qarab. Natijada, ko'pchilik bolalar uchun optimal ta'lim sharoitlari yaratiladi: ular o'z qobiliyatlarini, magistrlik dasturlarini amalga oshiradilar, shu bilan birga hech kim ta'lim jarayonidan tashlab qolmaydi.

"Ijodkor bolalar - bu "nostandart" bolalar, ularning o'z fikrlari, o'z pozitsiyalari bor, ular umumiy qabul qilinganidan farq qiladi. Ular ba'zan tengdoshlari yoki ota-onalari uchun tushunarsiz bo'lgan narsalarga berilib ketishadi. Iqtidorli bolalarning xarakterli xususiyatlari, asosiy farqlari - bu ajoyib xotira, g'ayrioddiy diqqat, qiziquvchanlik, yangi narsalarni tushunish istagi va fikrlashning yuqori tezligi. J. Piagetning fikricha, "O'pkaning nafas olishi kabi miyaning ham o'rganishi tabiiydir." Olimlarning aytishicha, iqtidorli va iqtidorli bolalarda miyaning biokimyoviy va elektr faolligi ancha yuqori bo'ladi. Erta yoshda bo'lgan iqtidorli bolalar mavhum fikrlash qobiliyati, shuningdek, sabab-oqibat munosabatlarini kuzatish va ma'lumotlarni tasniflash qobiliyati bilan ajralib turadi. Bundan tashqari, iqtidorli bolalar ba'zan tengdoshlari tomonidan qandaydir ijtimoiy rad etishdan aziyat chekishadi va bu ularda o'zlariga nisbatan salbiy tasavvurni rivojlantiradi. Har bir "xunuk o'rdak" ning go'zal oqqushga aylanishiga imkon berish, "qush hovlisi" aholisining uni cho'kishiga yo'l qo'ymaslik - bu o'qituvchining vazifasi.

Ijodiy rolli o'yinlar. Eng avvalo o'quvchilar o'rtasida kichik so'rovnoma o'tkaziladi. Bunda boshlang'ich sinf o'quvchilari xos savollar beriladi.

Misol uchun:

1. Siz rasm chizishga qiziqasizmi?
2. Matematika fani yoqadimi?
3. Tabiatga sayohat qilishni xohlaysizmi?

Shu kabi savollardan 10 yoki 15ta beriladi, o'quvchilarning qanday javoblarni belgilaganligiga qarab ularning nimaga yoki qaysi fanga ko'roq qiziqishlari aniqlanadi. Aynan bir fanlarga qiziquvchi o'quvchilar ham turli xilda viktorinalar va o'yinlar asosida bellashadilar.

Natijalar

Ushbu amalga oshiriladigan ishlar, bellashuvlar o'z navbatida iqtidorlilarni aniqlashda albatta samarasini va natijasini ko'rsatadi. Xususan, o'quvchilar o'zarida bor iqtidorlaridan foydalana olishni, o'zlarini namoyon qilishni, va eng asosiysi ta'lim jarayonida bu iqtidorni qanday ishlatishni anglab yetishadi.

Muayyan bolaning iqtidorli ekanligini tushunish uchun o'quvchining alohida muvaffaqiyatlari va yutuqlarini diqqat bilan tahlil qilish kerak. Bu sinfni kuzatish, psixologik xususiyatlarni, xotirani va mantiqiy fikrlashni o'rganish orqali sodir bo'ladi. Shuningdek, sinfdan tashqari va tarbiyaviy ishlar orqali qobiliyatli bolalarni aniqlash usuli. Maktablarda qobiliyatli va iqtidorli bolalar to'g'risidagi ma'lumotlar kiritiladigan ma'lumotlar bazasini yaratish kerak. Psixolog tomonidan bolaning qobiliyatlari diagnostikasini o'tkazish tavsiya etiladi.

REFERENCES

1. Yo'ldoshev J.G., Usmonov S.A- Pedagogik texnologiya asoslari . Toshkent -2001
2. Muslimov N va boshqalar Kasb ta'limi o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini shakllantirish texnologiyasi. 2013-yil Toshkent "Fan va texnologiyalar".
3. Ibragimova D. (2021). "Qisasi Rabg'izuy" asarida profetologik ildizlarni o'rganish. INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2021, 1, 333-335. Retrieved from <https://scienceweb.uz/publication/9009>
4. Ibragimova D. (2021). Alisher Navoiyning "Tarixi anbiyo va hukamo" asarida payg'ambarlar genezisi tahlili. FORMATION OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY AS INTERDISCIPLINARY SCIENCES. 1, 63-65. Retrieved from <https://scienceweb.uz/publication/10680>
5. Ibragimova Dildora Inomjonovna, & Mirzanazarova Gulhayo Murodjon qizi. (2023). BOSHLANG'ICH SINFLARDA INDIVIDUAL ISHLASH TEXNOLOGIYASI VA UNING SAMARADORLIGI. Proceedings of Scientific Conference on Multidisciplinary Studies, 2(4), 207-212. Retrieved from <https://econferenceseries.com/index.php/scms/article/view/1713>